

KUND FERENC • 1943 – 2002

*Az eredetihez visszatérni annyi, mint megnyugodni.
Megnyugodni azt jelenti, hogy rendeltetést betölteni.
Rendeltetést betölteni annyi, mint az örök rendet megismerni.
Az örök rendet megismerni annyi, mint megvilágosodni.*

Lao-Ce

A január 15-én elhunyt Kund Ferencet február 2-án temettük el Esztergomban, a szentgyörgymezei temetőben. A ravatalnál Krizsán András és Bodonyi Csaba búcsúzott Kós Károly Egyesülés örökös tagjától.

Kedves Feri! Szeretett Barátom! Tisztelt Kollégánk!

Most el kell búcsúznunk Feri, mert meghaltál, messzire távoztál. Fegyelmezett búcsú illik Hozzád, mint ahogyan Te fegyelmeztetted, kemény tartással, tiszta tekintettel, derűs fölényrel néztél szembe a kegyetlen betegséggel, s a tudható véggel. Ettől a tekintettől, tartástól a halál is meghátrált másfél esztendőre. S Te küzdöttél. Elegáns volt Feri. Példát adtál gyermekeidnek, barátaidnak, kollégáidnak, mindannyiunknak, hogy reménytelen helyzetben sem szabad feladni, az emberi minőségből engedni. Nem terheltél senkit panaszkodással, betegséged alatt is adni igyekeztél. Vigasztaltad az orvosaid, s erőt adtál feleségednek, odaadó ápolódnak. A betegség csak fizikailag tudott megtörni, szellemed, lelked, hited nem. A tölgyfa embereket becsülted. Ilyen voltál. Nem is küzdelem volt ez, inkább hit és bölcsesség, sőt derű. Gyűjtötted a kaszásról szóló derűs történeteket. Kedvenced, amivel nekem önmagadra példalóztál, egy lapp mese volt, melyben az idős lapp újra és újra elküldi a betegség miatt egyébként okkal megjelenő halált, ugyan jönne holnap, majd újra holnap, mert neki dolga van még. Végül, a halál elfelejt érte jönni, s az ember hiába várván, csendesen mohává változott a háztetőn. Jellegzetes huncut mosolyoddal mesélted ezt, s mint ilyenkor mindig, arcod manóssá változott. Annak, hogy ilyen tudtál lenni, jutalma lett. Még örömapaként átéltetted leányod esküvőjét, még átmentünk kerekessel a nagyon várt új Duna-hídon, s megláthattad első unokád, a kis Vincét.

Korán mentél el tőlünk, túl korán. De életed teljes volt, mert aki a teljesség felé halad, annak életét nem az idő méri, mert időn kívül él. Az erre utaló idézet nem véletlenül került a gyászjelentésre, Te választottad önmagad útját és törekvését jellemezve.

Teljes volt az életed, mert teljes szívvel, odaadással, hűséggel, igaz emberséggel éltél és cselekedtél mindig. Ilyen voltál, mint férj, mint családapa, ki három szépséges, értékes leányt neveltél hozzád méltó utódként. Nevelésükben Németh László példáját követted, ezzel magasra tetted a mércét. Leányaid öröközik jelleged, példád, tehetséged, hited, nevelésed. Szérmésesen büszke voltál rájuk, s ők, akikben tovább élsz, büszkék lehetnek Rád, életedre, másfél éves küzdelmedre, s azok lesznek majd unokáid is, tudom.

De ilyen voltál barátként is. Közel 40 éves barátságunkat sohasem tetted próbára. Kitartott haláلودig. Hűséges, megbízható barát tudtál lenni, ma, amikor barátságok gyorsan esnek szét az ál-érdeklülönbségek mentén, vagy meg sem születnek. Barátságunk bennem él tovább.

De ilyen voltál építészként is: elhivatott, érzékeny tehetségű, önálló, teljesség felé törekvő, sohasem divatot utánozó, szellemi viszonteladó. Nemes, humánus, egyéni és szerethető építészettel műveltél.

A Duna-kanyar embere voltál. Itt születted, Leányfalun neveltek szüleid becsülettel, majd Szentendrén, Budapesten tanultál, végül a jó emlékű Homor Kálmán, s az én hívásomra Esztergomban telepedtél le, itt dolgoztunk jó hangulatban a helyi tervezőirodában. Itt Esztergomban élted alkotó éveid, itt alapítottál családot. A hely szelleme itt tartott életed végéig. Sajnos ezt a hűséget városod – melynek a rendszerváltás után alpolgármestere, végül Pro Urbe díjas építész voltál – nem jutalmazta hozzád méltó munkatérrel. Mindig pazarlónak éreztem, hogy kreativitásod, szakmai felkészültséged – melynek része volt a város specialitása miatt elvégzett műemlék szakmérnöki diploma is –, kihasználatlan maradt, s a képességeidnek megfelelő megbízások elmaradtak. Az utolsó évek hoztak lelkesítő megbízásokat, de már későn. A végzetes betegség miatt tehetséged, alkotó energiáid egy része rejtve maradt. Közös veszteségünk ez, a korunkra jellemző pazarlás, de már csak tartozásunk csokrát hozhatjuk ravatalodhoz. Az igazságtalanságok érzékenyen érintettek, emiatt néha morogtál, olykor szent haraggal. Ez is Te voltál, ez is hiányzik majd.

És nemcsak építész voltál, de szakmai tanító Mester is. A Vándoriskola keretében szerettél fiatal építészeket tanítani, szeretted ismereteid megosztani, önmagad feltárni. Emberséged, tudásod okán szeretett mestere voltál több generációnak. De értek csalódások is tudom. Voltak, kiket magad fölémeltél, s akik tévesen azt hitték, elnézhetnek fejed fölött. Hűtlenségük, részvétlenségük tudom, fáj Neked.

Nemcsak családod, barátaid, kollégáid iránt élt benned szeretet és érdeklődés. Szeretted a természetet, szeretted hazánkat, arányossá ápoltad felelős magyarságod. E két számodra is szent fontosságú kötődés vitt a Kós Károly Egyesülésbe, ezért lettél annak tagja, mestere, majd örökös tiszteletbeli tagja, most már mindörökre.

Lényedben volt valami idilli – idill felé törekvő – vonás. Ez talán a természetből a Duna-kanyari tájból ered. De benne van épületeidben, a Kis-Duna-parti tetőtérbeépítéses otthonod hangulatában, s a csobánci hegyen kemény munkával kialakított szőlőbirtokon, ahol építészként és avatott borosgazdaként kultúrtájhoz méltó nyomot hagytál. Elmélyült szeretettel foglalkoztál a szőlővel, mely mély gyökerű és jóra való, miként Te is, de ugyanígy foglalkoztál Édesapád örökségével, a leányfalusi kerttel és a méhekkel. Épület, bor, méz – gyönyörű misztériumai az ember és természet szerves alkotó együttműködésének. Mi örömmel osztoztunk az idillben, iszogattuk az évödvé minősített jó csobánci borodat, mézeltük mézedet, s beszélgettünk. Ezek

is Hozzád tartoztak, s Veled együtt hiányoznak majd ezután, miként a dunai közös vadevezések, nyári táborozások, s ezek felidézése is.

Feri! Hidd el nekünk, búcsúzóknak, hogy életed, cselekedeteid jobbították ezt a világot, ezt az országot. Fájdalmasan rövid volt az életed, de nem éltél hiába. Színes egyéniség voltál, ezért nem pótolható. Mi büszkék vagyunk, hogy barátként, szakmai útítársként életed részei lehettünk, s hogy életünk része voltál és maradsz. Tudom, feleséged, odaadó ápolód, büszke férjére, édesanyád fiára, leányaid apjukra. Örülök, hogy a barátod lehettem, s mindannyian építések büszkék vagyunk arra, hogy közénk tartoztál, s jó kollégánk voltál. Műveid, jelmed, tartásod, emberséged emlékét sokan ápoljuk majd, saját emlékünknak tekintünk Téged.

Rád jellemző dramaturgiai cselként búcsúverset küldtél nekem, tudván, hogy már nem válaszolhatok. Hogy legalább kis részben kifogjak cseleden, az elküldött verset felolvasom. A verset Áprily Lajos írta *Hegylakók* címmel.

*Szemük: derült szem,
szárnyas és merész.
Ha lent elunta,
fellegekre néz.
A temetőjük
emlékjeltelen,
virág-se-látta
puszta cinterem.
Ó, a halál itt
nem borzongató,
több súlyt alig hord,
mint az „este” szó.*

*Sors habja, tiszta,
mint a gát vize,
ha néha loccsan,
nem fél senkise.
Csak sor-kerítő,
ősi véradó,
– itt én se lennék
néma lázadó –
csak végtelenség
tiszta dallama.
Én itt meg tudnék
szépen halni ma.*

Köszönöm, hogy könnyítesz gyászunkon ezzel a verssel. S hogy mégis párbeszéd legyen, engedd meg, hogy válaszul Pilinszky négy sorát idézzem:

*Mi elmúlt, – könnyünk lágyan kente széjjel
Örök kutakba mélyült múltunk vissza
S jövőnkben is csak tűnt időknék titka
Fog fölbuggyanni, hogy ha még megéljük.*

S most, Feri, ha fáj is, végső búcsút kell mondjak a magam és a Kós Károly Egyesülés nevében. Isten nyugosztaljon, kedves Feri, elvesztett jó barátom. Nyugodj békében kedves öreg manó. Viszontlátásra!

S addig is, ha mohát látunk háztetőn, kövön, fatörzseken, Rád gondolunk majd, aki a kegyetlen betegség felett győztesen, csendes derűvel, mosollyal az ajkán mohává változott.

Bodonyi Csaba

Mesterére könnyen ráismer az ember. Ráismer a vonalaira, formáira, gondolataira, magatartására. Ráismer egy baráti szóra, egy figyelmeztetésre.

Akik az Egyesülés vándoriskolásai közül Esztergomban tanulhattunk és közvetlen munkatársaid lehettünk. Így ismertünk Rád, Mesterünkre. Tőled tudjuk, hogy az életnek nem csak hosszúsága van, de mélysége is. Aki életének hosszúságával van elfoglalva, az elveszítheti a mélységét, de ha a mélységét veszíti el, feleslegessé válik a hosszúsága is.

Te mélyen belekarcoltad Magad életünkbe. Minden közös munkánkban, beszélgetésünkben feltárult valami közös gondolat, lehetőség, hogy mindent a helyére tegyünk, hogy mindent összekössünk. Mert Te mindig is Híd-ember voltál. Esztergomi léted a megtisztulás-felújítás folyamata. A város lelki megújítása. Megújulása az elhagyott, romjaikban is elegáns házaknak. Megújulása az elszakítottakat összekötő hídnak és találkozásoknak.

Amíg tehetted, verekedtél a Sötétség Bajnokával. Ahogy tanultad eleidőtől, méltósággal, fel nem adva, egyenes derékkel, keményen.

Mint ha Te figyelmeztetnél minket a prófeta szavaira: Erősítétek a lankadt kezeket, és szilárdítsátok a tántorgó térdeket. Mondjátok a remegő szívűeknek: legyetek erősek, ne féljete!

Mert mi Tőled tanultunk erőt gyűjteni, mert Te erős voltál, hogy elfogadd a megváltoztathatatlant. És Tőled tanultunk hitet, hogy megváltoztassuk azt, ami megváltoztatható. És Tőled tanultunk bölcsességet, hogy észrevegyük a különbséget. Én is ráismerem a vonalaimra, formáimra, házaimra. Tudom, hogy Mesterem vagy.

Krizsán András